

Plastic spotten tussen de walrussen

De meeste stranden van Spitsbergen krijgen zelden menselijk bezoek. Toch ligt er vaak meer plastic dan op een Nederlands strand. Een inventarisatie daarvan is een eerste stap om de hoeveelheid afval te verminderen.

TEKST KORNE VERSLUIS FOTO WOUTER JAN STRIETMAN

Ook op afgelegen stranden op aarde belandt heel veel plastic. Wouter Jan Strietman, onderzoeker van Wageningen Economic Research, ging dit jaar twee keer scheep om te onderzoeken hoe groot dit afvalprobleem is in het noordpoolgebied. Samen met Eelco Leemans van de Clean Arctic Alliance en met Noorse onderzoekers van het instituut Norut bezocht hij de eilanden Jan Mayen en Spitsbergen. Hoewel hij wel wist dat de stranden verre van schoon waren, vond hij de aanblik van de vervuilde stranden in de verlaten poolgebieden 'schokkend'.

'Op de meest afgelegen stranden van Spitsbergen vonden we het meest. Meer dan duizend stukken per honderd meter.' Ter vergelijking: in Nederland inventariseert Stichting De Noordzee sinds 2004 de hoeveelheid afval op vier niet-toeristische stranden. Gemiddeld worden daar 380 stukken afval geteld op honderd meter strand. Strietman wil samen met het instituut Norut in kaart brengen waar het afval vandaan komt. Een flink deel lijkt afkomstig van de visserij en andere scheepvaart. Tijdens de zomerexpeditie naar Spitsbergen vond hij bijvoorbeeld grote hoeveelheden spanbanden die vissers gebruiken om de piepschuim bakken dicht te binden waarin diepgevroren vis wordt bewaard.

PLOTS GESNUIF

Strietman en zijn medeonderzoekers voeren deze zomer mee op een schip van Oceanwide Expeditions, een bedrijf dat toeristische expedities naar de poolgebieden organiseert. 'Zij hebben ons afgezet op een aantal stranden. De toeristen gingen dan de ene kant op; wij de andere kant om het plastic afval in kaart te brengen. Op het eerste strand dat we bezochten, schrokken we van plots gesnuif uit het water. We dachten aan ijsberen, maar

'We vonden meer dan duizend stukken plastic per honderd meter'

het waren walrussen die ons aandachtig bleven volgen.'

Het afval dat ze er aantroffen was erg divers. Van wattenstaafjes en verpakte komkommers op het strand bij Longyearbyen, de hoofdplaats van Spitsbergen, tot een kluit visnet dat zo zwaar was dat drie man het niet van de grond kregen. Plasticvervuiling van stranden en oceanen krijgt steeds meer aandacht. Het Spitsberger afvalprobleem is niet uniek. Ook van geïsoleerde eilanden in de Stille Oceaan zijn schokkende foto's gepubliceerd van extreme hoeveelheden plastic afval.

Hoewel veel van het afval op de eilanden in de Poolzee afkomstig lijkt uit de nabije omgeving van de eilanden, komt een deel ook van veel verder weg. Van sommige stukken plastic is de oorsprong redelijk nauwkeurig te bepalen. 'Op Jan Mayen hebben we een plastic emmer gevonden die gebruikt wordt in de Zuid-Europese oesterkwekerij', aldus Strietman. Of neem het merkteken van een Canadese kreeftenvisser. 'Daarvan weten we het heel precies. Het is in 2000 uitgegeven aan een visser in Nova Scotia.'

Vaker is de oorsprong minder duidelijk, zoals bij de deodorantbus met Russische opdruk. Komt die van een schip of van het Russische vasteland? Of de vele anonieme dopjes en zakjes. Strietman: 'Bij Spitsbergen komen verschillende zeestromen samen. Er liggen boomstammen uit Siberië naast afval uit Europese landen.'

Inventarisatie van het afval is een eerste stap.

'We willen een top tien samenstellen van de meest voorkomende vormen van afval. Daarbij willen we zo specifiek mogelijk zijn. Het is niet genoeg om te weten dat er visserijafval ligt. Wij willen weten welk type visnet het is, zodat we later tegen vissers en overheden kunnen zeggen: het is zoveel procent van type A, zoveel van type B enzovoort, zodat we weten van welk type visserij ze afkomstig zijn en eventueel wat de alternatieven zijn. Daarmee kunnen we dan in overleg treden met bijvoorbeeld vissers, overheden en andere betrokkenen om te zien wat zij kunnen doen om de hoeveelheid afval in het poolgebied te verminderen.'

NIET OVER BOORD

In Nederland sloten vissers in 2014 een convenant met de overheid om de hoeveelheid afval die in zee belandt te verminderen. In de Green deal Visserij belooft de overheid dat ze zal zorgen voor een efficiënt afvalinzamelsysteem in de havens. Vissers beloven het afval op de schepen te houden en in drie categorieën te scheiden. Strietman: 'Een vergelijkbare oplossingsrichting zou in het poolgebied ook kunnen werken. De inventarisatie is belangrijk om te kijken wie we aan tafel moeten krijgen om te praten over oplossingen, en welke mogelijkheden er zijn om te zorgen dat er minder afval op de stranden belandt.' ■

www.wur.nl/noordpool